

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 12. Quid in desponsationibus operetur conditio possibilis, honesta, &
contingens?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

enim secundum futuri temporis jus, sed secundum presentis, estimari debet stipulatio. & L. si stipuler 35. ff. de verborum obligat. ibi: si stipuler sororem adoptivam me ducturum, non valet, quia statim contra bonos mores fit; ergo conditio (si fuerit dispensatum) quæ ponitur subintellecta, non attenditur. Quibus positis

Resp. si fidelis contrahens cum infideli non exprimat conditionem conversionis, seu de defectu disparis religionis, promissionem æq; invalidam esse, ac invalida sit promissio matrimonii inter impeditos v. g. consanguineos, non expressâ conditione, si non es consanguinea, vel futuræ dispensationis; quia tunc conditio inspicitur secundum tempus præsens; secus expressâ. Nam sic consideratur juxta intentionem apponentis, aut in dubio, juxta dispositionem juris; ex quo patet ad rationem in n. 860.

§. 12.

Quid in desponsationibus operetur conditio possibilis, honesta, & contingens?

861. Supponendum, in promissione sub conditione possibili, honesta (saltem negativè) ac contingente, duplicem obligationem considerari posse. 1. obligationem præstandi promissum sub tali conditione. 2. obligationem expectandi conditionis eventum. Suppon. 2. nos loqui de casu, quo conditio est de futuro; nam ex superioribus dictis jam constat, quid dicendum sit, quando est de præsentis, vel præterito. 3. de casu, quo conditio illa adjicitur in ipso actu contrahendi; non autem ex intervallo post contractum purè celebratum; tunc enim effectum suum jam habet, nec ex conditione subsequenti suspendi potest; hinc perfecta donatio conditiones postea non capit: ut dicitur L. Perfecta. C. de donat. quæ sub modo; his præmissis

Resp. 1. quod conditio possibilis, honesta, & contingens, si non sit contraria substantiæ contractus, suspendat obligationem præstandi promissum, usque ad conditionis eventum; & ideo pendente conditione in tali contractu dies non

cessit, nec venit, ut diximus supra: habetur expressè in c. de illis b. t. ubi dicitur: quod, qui juravit aliquam in uxorem accipere, si centum sibi donaverit, centum non datis, recipere non teneatur; & c. super eo. 5. b. t. ubi habetur, nequaquam esse ad matrimonium cogendum, si voluntas Patris non intercedat, quando contraxit sub hac conditione: si Pater ejus suum præstaret assensum.

Resp. 2. ex conditione possibili, honesta, & contingente de futuro, non suspendi obligationem expectandi eventum conditionis, sed statim nasci, ac incipere, nisi aliud exprimat. Colligitur argum. §. 4. Instit. de Verb. obl. ibi: Ex conditionali stipulatione tantum spes est, debitum iri; eamque ipsam spem (quæ est aliquod jus) in heredem transmittimus, si priusquam conditio extet, mors nobis contigerit. Ratio etiam est, quia ex contractu conditionali non minus oritur obligatio in spe, seu in conditionis eventum, quam ex contractu puro obligatio in re. Nam uterque est contractus, & in suo ordine perfectus; sic Gloss. in cit. c. super eo. V. alieno. Hostiensis ibidem. V. qui in alieno, & alii. Not. autem, cum diximus (spem conditionis transmitti ad heredes, si prius, quam conditio existat, nobis mors obtigerit) limitandum esse, ut non procedat in jure quæsito per ultimas voluntates. Nam hæres conditionalis (idem est de legatario, fidei commissario) præmortuus conditionis eventui, nihil ad heredes transmittit, propter claram L. 4. ff. quando dies legati cedit, de qua dicemus infra.

Idem dicendum est de conditione 862. potestativa, quæ scilicet unice pendet à voluntate illius, cui imponitur v. g. auctam te, si fidem Catholicam amplexa fueris; vel casuali, quæ ab eventu respectu nostri fortuito pendet, v. g. si annus fuerit sterilis: aut mixtâ, quæ participat de utroq; v. g. si ex agro tuo tot modios retruleris in horreum tuum. Ratio est eadem, ex c. super eo in num. 861. & hoc procedit, licet conditio conferatur in arbitrium non tantum eorum, in quorum potestate sunt Sponsi, sed etiam si in arbitrium extranei; quia adhuc manet conditio possibilis, honesta, contingens de futuro, modo non sit

fit contraria substantia matrimonii, propter dicta supr. Hinc fit, conditione, de qua in praesens, impletâ, valere statim Sponsalia, vel matrimonium, licet contrahentes ignorent, eam jam evenisse. Sic enim conditio jam verificata est, consequenter consensus evasit purus. Unde tandem deducitur, contrahentibus Sponsalia sub conditione licita, & suspensiva, non licere resiliere altero invito ante conditionis eventum. Ratio est ex num. 862. aliâs enim resiliens invito altero violaret obligationem expectandi conditionis eventum, his positis:

864. Quæstio adhuc est. 1. an, si sequatur copula post Sponsalia de futuro, celebrata sub conditione suspensiva, Sponsi censentur sibi conditionem remississe, & consensus evasisse purum? affirmativa colligitur ex cit. c. de illis. 3. ubi dicitur, quod si aliquis sub hujusmodi verbis juramentum alicui mulieri præstitit: *ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi donaveris: Reus perjurii non habebitur, si eam nolentem sibi solvere, quod sibi dari petiit, non acceperit in uxorem, nisi consensus de presenti, aut carnalis sit inter eos commixtio subsequuta.* Ex quo textu deducitur in simili casu omninò præsumi, conditionem esse remissam, & Sponsalia transire in matrimonium præsumptum, ut diximus alibi; quod apertè etiam habetur in c. Per tuas. 6. h. t. an autem, & qualiter post Tridentinum, valeant matrimonia præsumpta? dictum est à n. 473.

865. Quæstio est. 2. ex quo tempore dies cedat, seu obligatio præstandi promissum incipiat in conventionem, vel dispositione conditionali? Resp. ex eo, quo conditio est impleta. *Cum enim semel conditio extitit, periurde habetur, ac si eo tempore, quo stipulatio interposita est, sine conditione facta esset.* L. Potior 11. §. 1. ff. qui potiores in pign. hab. & conditionales venditiones tunc perficiuntur, cum impleta fuerit conditio. L. 7. ff. de contrab. empt. in quæstione autem; an conditio de futuro licita suspendat, etiam si consensus contrahentium exprimat per verba de presenti? Resp. affirmativè, prout decisum est in cit. c. super eo, ibi: *cum hujusmodi consensus non sit de presenti habendus, quamvis per verba de presenti exprimat; intellige quoad effectum faciendi consensum pu-*

Tom. IV.

rum. In dubitatione autem, quomodo intelligendus sit textus c. 1. h. t. ubi dicitur: *quicumq; conditionis nomine aliquem desponsaverit* (intellige, per verba de præfenti) *frangatur conditio, & desponsatio irrefragabiliter teneatur, seu firmiter servetur matrimonium?* Resp. sermonem esse de conditione turpi, ut exponit Gloss. *ibid. V. Frangatur*, & per hoc indicari, habendam pronon adjecta.

866. Quæstio est. 3. an contractus matrimonii sub licita conditione celebrati inter habiles statim sit perfectus impletâ conditione priori consensu non revocato, nec novo præfinito? S. Thom. in 4. dist. 26. q. unica à n. 3. quæstiunc. 3. S. Bonaventura, Durandus, Maior, & alii apud Sanchez. lib. 5. bic. D. 8. num. 3. sequuntur negativam: dicendum tamen affirmativè, si consensus datus sit in facie Ecclesiæ; imò etiam sine hoc, ubi adhuc valent matrimonia simpliciter clandestina. Sic Innoc. in c. super eo. Hostiens. in c. 1. b. 1. Joan. Andreas *ibidem* num. 1. Sanchez. cit. n. 5. & alii. Ratio est. 1. quia Pontifex in c. super eo h. t. rogatus, an impletâ conditione cogi debeat ad matrimonium consummandum, qui per verba de præfenti consensit in mulierem sub conditione, *se Pater voluerit?* Respondit, non esse cogendum ad contrahendum, nisi voluntas Patris in tercedat; ergo ex mente Pontificis, adveniente conditione contractus sub ea conditione de futuro jam est perfectus; aliâs enim responso ad quæsitum, non esset perfecta. Secundò: quia contractus perfectus est, quando consensus mutus est purus, & absolutus; sed contractus conditionatus adveniente conditione est purus & absolutus; si interim non sit revocatus; ergo contractus conditionatus adveniente conditione, si interim non sit revocatus; est perfectus. Maj. est ex se clara; Min. constat inductione.

867. Nec in hoc est discrimen inter matrimonium, & alios contractus, quod illud sit Sacramentum, non isti: quia Christus contractum matrimonialem assumendo in Sacramentum, in eo circa naturam contractus civilis nihil mutavit; ergo æquè post assumptionem, ac antè, retinet naturam contractus civilis; ergo sicut antè contractus conditionatus, adveniente conditione, fit purus, si inte-

Ff

rim

rim non sit revocatus; sic postea. Nec obstat, quòd, quà Sacramentum, non possit pendere à conditione; sufficit enim, quòd possit, quà contractus, cui adveniente conditione accedat ratio Sacramenti, cum hæc supponat contractum perfectum in ratione contractus. Nec etiam ex eo utilis differentia constituitur, quòd leges in aliis contractibus, non autem in matrimonio, possint supplere consensum. Nam esto id verum sit, est tamen impertinens ad præsentem quæstionem; quia nequè hic, imò nec in aliis contractibus conditionatis adveniente conditione opus est consensum suppleri à lege, ut constat ex dictis. Denique nec in eo ponitur iustum discrimen, quòd in aliis contractibus, non autem in matrimonio, præsumatur virtualiter prior consensus perseverare. Nam hoc fallit apertè in casu, quo matrimonium contrahitur inter absentes per Procuratorem, per epistolam.

868. Licet autem matrimonium habeat esse perpetuum, id sufficienter obtinetur, quando advenit conditio; præsertim, cum solvi possit ingressu Religionis antè consummationem; aut ratum tantum, dispensatione summi Pontificis, ut multi volunt, juxta dicenda infra, quin hoc obstat ejus perpetuitati; similiter, licet consensus mutuus à principio sub conditione præstitus non sit sufficiens ad matrimonium; ex solo hinc defectu conditionis necdum impletæ; reddi tamen potest sufficiens ablato eo defectu, quod fit adveniente conditione, ut in simili diximus supra. Et ideo etiam distingui potest: à principio non est sufficiens, ut *se solo* faciat matrimonium. C. *cum conditione impleta*. N. sic autem manifestum est, non rectè inferri: *ergò etiam impletà conditione est insufficientis*, nisi velis, *se solo*; sed jam non ponitur consensus mutuus *solutus*. Rectè tamen conceditur, consensum, pendente conditione revocatum, non esse sufficientem ad matrimonium; cum illum non dicamus sufficientem utrunque, & *se solo*; sed cum habituali permanentia utriusque consensûs antè dati, & conditionis eventum.

Ex hoc autem, quòd hic contractus (*accipio te in uxorem*, & *contra, si Pater*

consenserit) pendente conditione nec obliget *in vi puri matrimonii*; nec *in vi Sponsalium*; obligat tamen in vi contractus mediè inter utrumque, & r. quidem ad expectandum conditionis eventum ex num. 862. deinde *post conditionis eventum* ad præstandum omnia, quæ sunt de jure conjugum. Unde quando in c. *super eo*; dicitur: consensum per verba de præsentem, non esse habendum pro consensu de præsentem, quando pendet ab eventu futuro, intelligi de consensu *perfecto*, quàm diu pendet conditio; nam hæc pendente est quidem de præsentem, sed adhuc imperfectus, conditionis defectu, qui tollitur conditione positâ.

Dixi num. 866. contractum matrimonii conditionatum expressum per verba de præsentem, impletâ conditione purum evadere *inter non impeditos*; quæstio nunc est, an idem dicendum in casu, quo *impediti* contraxerunt per verba de præsentem, apposita tamen conditione, *si impedimentum cesserit*? Victoria in *summa de Matrim. num. 258.* tenet negativam & oppositum vocat errorem intolerabilem; Sotus in 4. *dist. 29. q. 2. a. 1.* post tertiam conclusionem, negantium opinionem ais esse omninò certam; adeoque secundum hos auctores opinio affirmans est improbabilis. Verum, his non obstantibus; opinio idem in hoc casu affirmans, negativâ probabilior est, & multò communior; eamque tenet Sanchez *cit. D. 3. n. 10.* & apud eum Calderinus, Angelus, Lopez, Covar. & alii. Nam Sponsalia inter inhabiles, impletâ conditione, manent firma sine novo consensu; ut prob. num. 866. ergo etiam matrimonium. Nam sicut matrimonium requirit consensum in matrimonium de præsentem *inter personas habiles*; sic Sponsalia requirunt consensum de futuro, *inter personas habiles*; sed ad hoc sufficit, quòd sint habiles sub conditione habilitante, ut ibidem probatum est: ergo etiam ad illud.

Nec urgent ea, quæ afferuntur in contrarium. Nam licet, dum per verba de præsentem contraxerunt sub conditione habilitatis futuræ, nondum fuerint habiles *absolute*, erant tamen habiles *conditionate*; nimirum, si cesserit impedimentum; ergo consensus tunc præstitus non erat omnino in-

no inhabilis, sed tantum ex suppositione, quod non cesset impedimentum; ergo ubi cessat, non est inhabilis, & consequenter valet. Quare licet verum sit, quod Pontifex, dum dispensat, non efficiat, ut præteritum matrimonium, quod invalidum erat, efficiatur validum *pro tunc*, quo nondum erat dispensatio: efficit tamen removendo impedimentum prohibens, ut validum sit *nunc*, dum dispensatio est; quia facit, ut nunc sit constitutum matrimonii *validi*, cujus defectu tunc valore carebat. Deinde, licet deatur, quod consensus non possit retrotrahi, quando ab initio non potuit legitime præstari: *L. si is, qui pro Emptore ff. de Usucap.* negatur tamen, quod inter impeditos (consanguinitate, vel dispari cultu v. g.) ab initio non potuerit legitime præstari consensus sub conditione futuræ habilitatis; quia statim ab initio, virtute conditionis appositæ, consensus ferebatur in personam habilem; natura enim ejus conditionis est, consensus conferre in tempus conditionis existentis; tunc autem est habilitas personæ; ergo. Et ideo in principio erant habiles ad contrahendum sub ea conditione.

869
§71. Quæripotest, an, ut matrimonium conditionatum in facie Ecclesiæ celebratum juxta decretum Concilii Tridentini conditione impletâ evadat validum, conditionis eventui debeat interesse Parochus & Testes? quæstio procedit de valore matrimonii in loco, ubi viget Tridentinum irritans matrimonia simpliciter clandestina: affirmativam probabiliter sequitur Castropalaus *D. 2. p. 11. §. 2. num. 11.* quia in tali loco non valet matrimonium, nisi ei assistat Parochus & Testes; sed nisi Parochus & Testes assistant executioni conditionis, illi non assistunt tali matrimonio, sed tantum contractui conditionato, qui non est matrimonium, in quantum est contractus præcisè conditionatus.

870
§72. Dicendum tamen, omnino probabile, hoc non requiri. Nec enim Tridentinum aliud requirit, dum exigit Parochum & testes matrimonio assistere, quam ut assistant contractui *per verba de presenti* expressio; at hoc factum ponitur in dato casu, licet non assistant conditio-

nis executioni. Maj. probi. quia non requiritur, ut assistant assistentiâ tali, quâ possint testari de *singulis*, quorum defectu matrimonium est nullum. Nam sine consensu interno reverâ præstito matrimonium est nullum; idem dic de carentia impedimenti omnino occulto; & tamen de hoc testari non valent. Deinde ipse Castropalaus *D. 3. p. 7. §. 3. num. 2.* docet, non requiri, quod, quando matrimonium coram Parocho & testibus celebratum est, sed nulliter propter impedimentum omnino occultum, revalidatio consensus rursus fiat coram Parocho, & testibus, ut etiam diximus supra. Nam ex hoc clarè instatur argumentum contra ipsum, quo utitur contra hanc nostram sententiam in *num. 871.* ut patet consideranti: contractus enim nullus non est matrimonium.

Dices, requiri talem assistentiam, §73. vi cujus testari possint de matrimonio validè contracto publicè; at matrimonium illud ex planè occulto impedimento nullum, est validè contractum validitate publicâ. Resp. si Parochus & testes sciant, & matrimonium coram se contractum sub conditione, & contrahentes habere conditionem jam impletam, etiam testari possunt de matrimonio publicè validè, licet ipsi non intersint executioni conditionis, sed vel intelligant eam per alios fide dignos, vel colligant ex spontanea cohabitatione publicâ. Caterùm matrimonia celebrari sub conditione non debet admittere Parochus, nisi gravis causa urgeat, & Sponsi caveant, non prius, quam conditio purificetur, cohabitaturus.

§. 13.

Quid in desponsationibus operetur Modus?

Modus hic nihil aliud est, quam quædam moderatio dispositionis, vel contractus, per quam alter gravetur v. g. *vendo tibi hunc fundum cum obligatione, ut Titio dones tuam domum*, vel, ut loquitur Sicardus in *Cod. tit. 35. de Institut. num. 13.* Modus, est quædam dispositionis moderatio, quâ gravamen imponitur propter commodum, quod aliquis capit v. g. *lego tibi centum*